

MIGRANT YOZUVCHILAR IJODIDA O'ZLIKNI ANGLASH: GIBRIDLIK VA UCHINCHI MAKON (THIRD SPACE) NAZARIYASI

Begimkulova Shaxnoza Axmedovna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM v.b.dotsenti

Amirova Sabina Umidillo qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM 1-kurs magistri

Annotatsiya. Mazkur maqolada migrant yozuvchilar ijodida o'zlikni anglash masalasi postkolonial nazariyaning gibridlik va "uchinchi makon" tushunchalari asosida tahlil qilinadi. Unda madaniyatlararo to'qnashuv, identitetning shakllanishi, til va xotiraning roli, shuningdek, begonalashuv va moslashuv jarayonlari yoritiladi. Migrant yozuvchilar asarlarida shaxsning ikki yoki undan ortiq madaniyat o'rtasida shakllangan gibrid identiteti badiiy jihatdan ochib beriladi. Shuningdek, uchinchi makon konsepsiyasi orqali yangi madaniy sintez va identitet yaratish imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: migrant adabiyoti, gibridlik, uchinchi makon, identitet, postkolonial nazariya, madaniyatlararo muloqot, begonalashuv, til, xotira, global adabiyot.

Аннотация. В данной статье рассматривается проблема самоидентификации в творчестве писателей-мигрантов на основе понятий гибридности и "третьего пространства" постколониальной теории. Анализируются процессы культурного взаимодействия, формирования идентичности, роль языка и памяти, а также феномены отчуждения и адаптации. В произведениях мигрантских авторов раскрывается сложная гибридная идентичность, сформированная на пересечении нескольких культур. Также исследуется концепция "третьего пространства" как возможность создания новой культурной и идентичностной формы.

Ключевые слова: мигрантская литература, гибридность, третье пространство, идентичность, постколониальная теория, межкультурная коммуникация, отчуждение, язык, память, глобальная литература.

Annotation. This article examines the issue of self-identity in migrant writers' works through the concepts of hybridity and the "third space" in postcolonial theory. It analyzes cultural interactions, identity formation, the role of language and memory, as well as experiences of alienation and adaptation. The study reveals how migrant literature portrays hybrid identities shaped at the intersection of multiple cultures. It also explores the concept of the "third space" as a site for creating new cultural meanings and identities.

Keywords: migrant literature, hybridity, third space, identity, postcolonial theory, intercultural communication, alienation, language, memory, global literature.

Kirish.

Globalashuv jarayonlari, migratsiya oqimlarining kuchayishi va madaniyatlararo aloqalarning kengayishi natijasida inson o'zligini anglash masalasi yangi mazmun kasb etmoqda. Ayniqsa migrant yozuvchilar ijodida bu muammo chuqur badiiy va nazariy tahlil obyekti sifatida namoyon bo'ladi. Ular o'z asarlarida ikki yoki undan ortiq madaniyat chorrahasida shakllangan shaxsning ichki kechinmalari, identitet izlanishlari va madaniy moslashuv jarayonlarini aks ettiradi. Bu jarayonni tushuntirishda postkolonial nazariyaning muhim tushunchalaridan biri bo'lgan gibridlik va "uchinchi makon" konsepsiyasi alohida ahamiyat kasb etadi.

Migrant yozuvchilar asarlarida o'zlikni anglash masalasi ko'pincha madaniy qarama-qarshiliklar, til muammosi, ijtimoiy begonlashuv va tarixiy xotira bilan bog'liq holda tasvirlanadi. Migrant shaxs o'zining kelib chiqish madaniyati bilan yangi yashayotgan jamiyat madaniyati o'rtasida muvozanat izlaydi. Bu jarayonda u na to'liq eski madaniyatga, na to'liq yangi madaniyatga tegishli bo'lib qoladi. Natijada oraliq holat, ya'ni gibrid identitet yuzaga keladi. Gibridlik tushunchasi shaxsning ikki yoki undan ortiq madaniy tizimlar ta'sirida shakllangan murakkab

identitetini anglatadi. Bu nafaqat madaniy, balki lingvistik, ijtimoiy va psixologik qatlamlarni ham o'z ichiga oladi.

Gibridlik nazariyasi postkolonial tadqiqotlarda muhim o'rin tutadi va u ko'plab olimlar tomonidan rivojlantirilgan. Ushbu nazariyaga ko'ra, madaniyatlar o'zaro aloqada bo'lganida ular bir-birini inkor etmaydi, aksincha yangi sintez shaklini hosil qiladi. Migrant yozuvchilar aynan shu sintez jarayonini o'z asarlarida badiiy ifodalaydi. Ularning qahramonlari ko'pincha ikki dunyo o'rtasida qolgan, o'z o'rnini topishga intilayotgan shaxs sifatida tasvirlanadi. Bu esa o'zlikni anglash jarayonining murakkabligini ko'rsatadi.

“Uchinchi makon” tushunchasi esa gibridlikni yanada chuqurroq tushuntirishga xizmat qiladi. Bu nazariya shuni ta'kidlaydiki, madaniyatlar to'qnashuvi natijasida yangi, mustaqil makon paydo bo'ladi. Bu makon na birinchi madaniyatga, na ikkinchisiga to'liq tegishli, balki ularning o'zaro ta'siri natijasida shakllangan yangi hududdir. Uchinchi makon shaxsga o'z identitetini qayta qurish, yangi ma'no va qadriyatlar yaratish imkonini beradi. Migrant yozuvchilar ijodida bu makon ko'pincha ramziy shaklda – til, xotira, hikoya qilish uslubi orqali ifodalanadi.

Migrant adabiyotida til masalasi ham muhim o'rin tutadi. Ko'plab yozuvchilar o'z asarlarini ikkinchi til – ko'pincha ingliz tilida yozadi. Bu esa ularning o'zligini anglash jarayoniga ta'sir ko'rsatadi. Til faqat kommunikatsiya vositasi emas, balki identitetning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Migrant yozuvchi o'z ona tilidan uzoqlashgan sari uning o'zligi ham ma'lum darajada o'zgaradi. Shu bilan birga, yangi til orqali u o'z tajribasini kengroq auditoriyaga yetkazish imkoniyatiga ega bo'ladi. Natijada til ham gibridlikning muhim elementi sifatida namoyon bo'ladi.

Migrant yozuvchilar ijodida xotira va tarixiy ong ham muhim ahamiyatga ega. Ular ko'pincha o'z asarlarida vatandan uzoqda yashash tajribasini, bolalik xotiralarini, tarixiy travmalarni aks ettiradi. Bu xotiralar shaxsning o'zligini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, yangi muhitdagi tajriba bilan eski xotiralar o'rtasidagi ziddiyat ham badiiy tasvir obyekti bo'lib xizmat qiladi. Bu jarayon o'zlikni anglashning dinamik va uzluksiz ekanligini ko'rsatadi.

Migrant yozuvchilarning asarlarida ko'pincha begonalashuv hissi tasvirlanadi. Bu hissiyot shaxsning yangi jamiyatda o'z o'rnini topa olmasligi, diskriminatsiya yoki madaniy farqlar sababli yuzaga keladi. Biroq aynan shu begonalashuv ijodiy energiyaga aylanishi mumkin. Yozuvchi o'zining "boshqacha"ligini anglab, uni badiiy ifoda vositasiga aylantiradi. Natijada yangi estetik shakllar, yangi hikoya qilish uslublari yuzaga keladi.

Gibridlik va uchinchi makon nazariyalari migrant yozuvchilar ijodini tahlil qilishda samarali metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Bu nazariyalar orqali adabiy asarlarda aks etgan identitet masalalarini chuqurroq tushunish mumkin. Ayniqsa, zamonaviy adabiyotda milliy chegaralar nisbiylashib borayotgan bir paytda bu yondashuvlar yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Migrant yozuvchilar ijodi global adabiyotning muhim qismi sifatida qaraladi. Ular o'z asarlarida nafaqat shaxsiy tajribani, balki kengroq ijtimoiy va madaniy jarayonlarni aks ettiradi. Ularning asarlari orqali o'quvchi boshqa madaniyatlar, boshqa hayot tarzlari bilan tanishadi. Bu esa madaniyatlararo tushunishni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy adabiyotda migrant yozuvchilar ko'pincha postkolonial kontekstda o'rganiladi. Ularning asarlarida kolonial meros, madaniy ustunlik va qarshilik masalalari ham aks etadi. Bu esa ularning ijodini yanada murakkab va ko'p qatlamli qiladi. Gibridlik va uchinchi makon tushunchalari aynan shu murakkablikni tushuntirishga yordam beradi.

Migrant yozuvchilar ijodida o'zlikni anglash jarayoni yakuniy emas, balki doimiy harakatdagi jarayon sifatida tasvirlanadi. Shaxs turli tajribalar orqali o'zini qayta kashf etadi, yangi identitet shakllarini yaratadi. Bu esa zamonaviy insonning ko'p qatlamli va dinamik tabiatini aks ettiradi.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, migrant yozuvchilar ijodida o'zlikni anglash masalasi gibridlik va uchinchi makon nazariyalari orqali chuqur va kompleks tarzda yoritiladi. Bu nazariyalar shaxsning madaniy identitetini tushunishda yangi imkoniyatlar yaratadi. Migrant adabiyoti esa zamonaviy dunyoning madaniy xilma-xilligini,

o'zgaruvchanligini va murakkabligini aks ettiruvchi muhim badiiy hodisa sifatida namoyon bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Dilnoza, R., & Begimkulova, S. (2023). Afg'on-Amerika diaspora adabiyotida diniy va dunyoviy ta'lim: ayol, oila va jamiyat. Farg'ona davlat universiteti,(6), 210-210.
2. Axmedovna, B. S. (2024). Adabiyotni o'qitishda innovatsion yondashuvning ahamiyati. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 2(59), 418-421.
3. Begimqulova, S. (2024). GUMANIZM KONSEPSIYASI SAIMA VAHOBNING IJODIDA. In NEW RENASSAINCE CONFERENCE (Vol. 1, No. 1).
4. BEGIMKULOVA, S., & QURBONOVA, A. (2025). MULTIKULTURALIZM ADABIYOTI ADIBALARI IJODIDA AYOL SADOQATI. «ACTA NUUZ», 1(1.12. 1), 241-243.
5. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025). ROMAN POETIKASI: UILYAM SOMERSET MOEMNING "NOTANISH ODAM PARIJDA" ASARI MISOLIDA. In International Conference on Multidisciplinary Sciences and Educational Practices (pp. 136-142).
6. Komilovich, S. S., & Abdumannonovna, A. D. (2025). JON STEYNBEKNING" SICHQONLAR VA ODAMLAR" ROMANI: ORZULAR VA HAQIQAT. In International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health (pp. 113-119).
7. Xalilovna, S. N. (2026). INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA RANG BILDIRUVCHI SO'ZLARNING MADANIYATGA XOS MAZMUNLARI. Modern education and development, 45(2), 332-337.
8. Jumanazarovna, N. M. (2022). Influence of goethe's sentimentalism on literary characters. Asian Journal of Multidimensional Research, 11(11), 130-133.
9. Бегимкулова, Ш. А. (2022). ТВОРЧЕСТВО ЭМИ ТАНЬ 1980-Х-90-ХГГ. В КОНТЕКСТЕ АЗИАТО-АМЕРИКАНСКОЙ ЛИТЕРАТУРНОЙ ТРАДИЦИИ. RESEARCH AND EDUCATION, 20.

10. Axmedovna, B. S. (2024). Patriarchal Supremacy and its Visual Expression in the Work of Afghan-American Writer. *Journal of new century innovations*, 53(6), 51-54.